

„Vtedy faraón povedal všetkým svojim služobníkom: Či by sme našli podobného muža, v ktorom je Duch Boží? A faraón Jozefovi povedal: Pretože ti Boh dal toto všetko vedieť, nikto nie je taký rozumný a múdry ako ty. Ty budeš správcom nad mojím domom a tvojím slovom sa bude spravovať všetok môj ľud; ja budem len o trón vyššie ako ty.“

IM 41,38 – 40

Milí televízni diváci, bratia a sestry tu v chráme!

Stretávame sa v poslednú nedeľu po Zjavení. Starocirkevné evanjelium hovoriace o príbehu Kristovho premenenia nás pozýva, aby sme premýšľali nad osobou a poslaním Vykupiteľa Ježiša Krista. Preniknutí tajomstvom a transcendentnosťou Kristovej existencie sme naplnení vďakou voči Všemohúcemu, že tento majestátny Boh konal skrze Neho úžasné dielo nášho vykúpenia. Ten istý Boh pôsobil v živote prvých učeníkov, mnohých ďalších v dejinách cirkvi a koná aj v našich životoch. Hospodin si používa nás ľudí ku konaniu svojho diela a rozlievaniu svojho požehnania medzi ľuďmi na tejto zemi. Medzi také nástroje Božieho požehnania patril aj Pavol Országh Hviezdoslav, od narodenia ktorého uplynulo stošesťdesiat rokov. Ani prúd toľkého času neodplavil požehnanú spomienku v srdciach ľudí na ovocie práce, ktoré svojou činnosťou zanechal. Svojím dielom si vybudoval v srdciach ľudí pomník, ktorý nezarastá mach a nenahodáva zub času. Zapísal sa do dejín našej cirkvi, miest, kde pôsobil ako advokát. Nezabudne na neho Orava ani národ. Bol vynikajúcim študentom, právnikom, vydavateľom zborníka „Napred“, prekladateľom, členom výboru SNR v Dolnom Kubíne, členom Revolučného národného zhromaždenia v Prahe (r. 1919) a predovšetkým najúžasnejším slovenským básnikom všetkých dôb. Až doposiaľ je slnkom, stálicou na slovenskom básnickom nebi, ktorú ešte nikto nezatienil. Vážili si ho v jeho dobe. Nezabudla na neho ani cirkev, v lone ktorej sa zrodil, ani národ, ku ktorému sa svojou tvorbou priznával. Osobnosť jeho formátu prerástla hranice svojej cirkvi i národa. Jeho obrazy zdobia steny našich škôl.

Skutočne úžasná osobnosť dejín, ktorá priniesla požehnanie cirkvi aj národu.

Dnes sme neprišli do chrámu iba spomínať na minulosť. Zo spomienok sa žiť nedá. Pohľad do minulosti musí viesť k zamysleniu a krokom pre budúcnosť. Spomienka na Hviezdoslava nás vedie k premýšľaniu, čo je základom veľkých osobností, ktoré by sme aj dnes v cirkvi i v národe potrebovali ako soľ. Našli by sme dnes takú úžasnú osobnosť, ktorej úcta a autorita nezáleží od váhy peňaženky, či spoločenského postavenia? Čo takéto osobnosti formuje? Čo ich charakterizuje? Dnešný kázňový text o biblickom Jozefovi nám chce ponúknuť odpovede na tieto otázky. Aj Jozef bol úžasnou osobnosťou v Božom ľude, ktorá zanechala ovocie svojej práce v prospech verejného blaha. Je človekom v svojej dobe, nad ktorým si najmocnejší a najvplyvnejší muž Egyptskej krajiny so svojimi vzdelanými učencami a služobníctvom kladú otázku: **Či by sme našli podobného?** Táto otázka hovorí o tom, že Jozef prešiel prísnymi kritériami hodnotenia v očiach najvplyvnejších ľudí a obstál na výbornú. Stál sa výnimočnou osobnosťou, celebritou Egypta. My si spoločne s biblickým textom kladieme otázku:

Aké sú kritériá výnimočnosti celebrit Jozefovského formátu? Čo ich charakterizuje?

1. Biblické posolstvo hovorí, že osobnosti **mávajú sny do budúcnosti**. Veľkí ľudia, Jozefovia, či Hviezdoslavovia všetkých dôb majú vízie. Nie lacné, egoistické, plné nízkych ľudských pudov. Mávajú sny od Hospodina. Sú to sny a predstavy, ktoré nie sú poplatné dobe, okoliu, alebo konkrétnej situácii. Nepoddávajú sa väčšine, ale idú proti prúdu doby. Sú to vnuknutia, pre realizáciu ktorých sú ochotní priniesť veľké obete. Jozefove sny sa zdali byť drzé, nerealizovateľné. Keď sa k nim priznával, priniesli mu iba problémy. Ale ani problémy neodradia veľkých ľudí od ich snov. Ved' nerealizovať svoje vízie znamená zradiť sám seba. Zaradiť sa do šedého priemeru konzumnej spoločnosti. Stať sa vyhasnutou sopkou, či riekou, ktorej vyschol prameň.

Neľahkou cestou v ústrety svojim snom kráčal aj Pavol Országh.

Ťažké hospodárske pomery, nedostatok financií, slovenský pôvod sú veľkým hendikepom v jeho kariére. Tieto nedostatky vyrovnáva jeho študentská húževnatosť a talent. Už ako mladý študent píše maďarské básne, neskôr v Kežmarku aj nemecké. Slová jeho nemčinára „Ein jünger Goethe“ = mladý Goethe, hovoria jasnou rečou o jeho talente. Hoci ako maďarsky píšuci básnik by bol urobil skvelú kariéru, po uvedení si svojich koreňov začne písať po slovensky. To posvätné, čo vyjadril v slovách: „Ó, mojej matky reč je krásota, je milota, je rozkoš, láska svätá...“, nezamenil za osobný hmotný či kariérny prospech. Snom pre neho nie je byť advokátom, lebo neskôr sa vzdáva tejto profesie, aby sa naplno venoval tomu, čo ako svätá riava prenikalo jeho dušu a vytrysklo čeridlom na papier v podobe veršovaného slova. Svoj sen objat' perom prírodu i vesmír o odkryť v ňom stupaje Boha vyjadril v slovách: „*Vy, nadšene nado mnou plápolajúce hviezdy, váš pohľad noc tak utešenou robí, ach, vás vídam, vídam vždy rád, vo vás od mladosti zvyknem sa kochať. Od vás si meno slávne požičav, vedzte, že zvem sa Pavol Hviezdoslav.*“ V mene Hviezdoslav, ktoré si sám dal, je skrytý jeho celoživotný sen.

Mávame my dnes sny? Sny neprešpikované egoistickým konzumom? Vízie, ktoré nás vedú k plavbe proti davu doby? Sme ochotní ich realizovať napriek obetiam? Sme ochotní, Jozefovým príbehom povedané, prežiť cisternu a ísť cestou otrockej služby či do väzenia, dôverujúc Bohu? Boh totiž vidí vždy ďalej, ako vidíme my. On dovoľí aj cisternu, väzenie, poníženie aj otroctvo, aby raz naplnil vnuknuté sny.

2. Je v nich Boží duch. Úžasná charakteristika Jozefa od faraóna. V Jozefovi je Boží duch. To, čo naplňa Jozefa, je klasifikované ako niečo diametrálne odlišné, od toho, čo naplňuje ich. Jozef je iného ducha už od mladosti. Je iného ducha medzi svojimi bratmi. Na rozdiel od nich poslúcha svojho otca. Vie, čo znamená „ctiť si otca i matku svoju...“ Je iný v otrockej službe oproti ostatným otrokom. Jeho prácu a požehnanie, ktoré z nej vzišlo, klasifikuje jeho otrokár slovami: „Duch Hospodinov je s Ním.“ Pýtajme sa seba! Čo vidia u nás, v našich prejavoch doma i na pracovisku ľudia dnes? Jozef je odlišný v morálnych zásadách, ktoré

sú principiálne, a nie situačné. Odolá morálnemu poklesku napriek nátlaku aj za cenu osobnej ujmy. Máme takéto morálne zásady dnes? Oproti iným väzňom vo väzení je iný v správaní. Nezištne pomáha iným. Vlieva nádej i ukazuje trest. Veľké osobnosti sú iné ako ostatní, lebo je v nich Boží Duch.

Tvorba Pavla Országha Hviezdoslava presvedčivo prezrádza akým duchom bola preniknutá jeho osobnosť. Jeho myšlienky, ktoré sú majstrovsky vpletené do celoživotného diela, jasne odzrkadľujú, že svoj postoj vybuďoval na biblicko-kresťanských princípoch. Biblické príbehy, z ktorých často čerpal námety pre svoju tvorbu (napr. Agar, Herodes a Herodias, Ráchel, Kain, Sen Šalamúnov, Vianoce, Žalmy a hymny...), zreteľne ukazujú, že mu obsah tejto „Knihy kníh“ nebol cudzí. Príbeh biblického Jozefa či osobnosť Hviezdoslavova hovoria zreteľne, že bez Boha je nemožné byť veľkým. Našu osobnosť musí preniknúť Jeho Duch.

Boží Duch nás naplňa, ak sa mu otvárame jeho vanutiu. On nás pretvára do podoby dietok Božích. Kladieme seba i svoje deti pod vplyv Božieho pôsobenia? Všade tam, kde sa dostávame pod vplyv Božieho slova - Biblie, preniká našou osobou jej duch. Vráťme sa preto v našich rodinách k domácim pobožnostiam a nábožnému spevu. Posielajme svoje deti na detské služby Božie, náboženstvo, dorast, mládež, biblické hodiny a služby Božie. Buďme im v tom sami príkladom. Určite z nich vzídu osobnosti, o ktorých ľudia povedia: „Je v nich Boží Duch.“

3. Majú múdrosť z Boha. Egypt disponoval vzdelanými ľuďmi. Jeho vzdelanosť patrila medzi vtedajšiu špičku. A predsa tejto vzdelanosti niečo chýbalo. Faraón povie: „Tebe dáva všetko vedieť Boh a preto nik nie je taký múdry ako ty. Nik z učných (vzdelaných) nevedel porozumieť realite života. Vzdelanosť môže byť odtrhnutá od reality a potrieb života. Múdrosť zhora spočíva v bázni pred Hospodinom, v rešpektovaní Jeho pravidiel, v hľadaní Jeho ciest. Ak vzdelanosti bude chýbať múdrosť „zhora“, môže sa stať skazou ľudstva. Aj tí najvzdelanejší sa podľa slov 14. žalmu bez Boha stavajú bláznami či ohavami šíriacimi záhubu. Dôkazy tohto tvrdenia

nájdeme len zopár desiatok rokov dozadu. Holokaust, pokusy na ľudoch, likvidovanie postihnutých nie sú činy barbarov z pralesa, ale skutky uhladených, vzdelaných nemeckých lekárov počas druhej svetovej vojny. Tieto poblúdenia nie sú nenávratnou minulosťou. Oni sa vynárajú vždycky vtedy, keď človek bez Boha sa začne hrať na Boha. Dôsledkom toho je vždy iba dekadencia.

Hviezdoslavove diela bojujú proti úpadku mravov, proti absencii múdrosti „zhora“. Za všetky snád' spomeniem „Hájnikovu ženu“ alebo „Krvavé sonety“ s ich veľavravnou výčitkou: „Kto zapríčinil tento úpadok, zosurovenie, zdivočenie mravov..?“ Básnik píše:

Čo mrav tvoj stojí, plň vied, umien perá,
keď vášňam sa dáš zaslepiť a viesť,
i pášeš potom ako divé zviera?
A čo si veniec pripravíš hen z hviezd,
neujdeš poroku, že dnes i včera
si v zlovest' spotvorilo blahovest'!

Hviezdoslav si pred pokleskami doby nezatvára oči. On, ako osobnosť doby, chce v svojich dielach byť pre ľudí hviezdou – Polárkou, ktorá udáva smer k záchrane.

Tento smer je potrebné ukazovať v dnešnej dobe. Ved' dnešná doba mlčky toleruje holokaust na nenarodených deťoch (interrupcie), nemá čas na starších ľudí a namiesto úcty a lásky im ponúka eutanáziu. Pochybnými zákonmi podryva hodnoty rodiny a neprirodzenosť pokladá za prirodzenosť. Dnes sa dáva dôraz na „egyptskú vzdelanosť“ a zabúda sa viesť po cestách múdrosti Božej. Dnes oveľa viac potrebujeme osobnosti, ktoré, majúc „múdrost' zhora“, nebudú sa báť ukazovať smer k záchrane.

4. **Sú hodní dôvery.** Faraón hovorí Jozefovi: „Ty budeš správcom nad mojím domom...“ Dôvera ľudí neprichádza automaticky. Ona sa postupne rodí. Ovocie našej nezištnej lásky a služby ju vzkriesi aj z popola. Postavenie nie je garanciou úcty. Môžeme byť vysoko postavenými ľuďmi, lebo sme sa tam zubami-nechtami vydriapali po ľudských chrbtoch, ale nemusíme mať

dôveru. Každý si možno pred nami iba schuti odplúje. Faraón vedel o Jozefovej nevypočítavej a spontánnej službe vo väzení. Vidí, že jeho múdrosť nie je orientovaná egoisticky. Nenecháva si ju iba pre seba, ale používa ju v prospech iných. Toho ustanoví za správcu. Pavol Országh Hviezdoslav sa tešil tejto úcte svojho okolia. Ustanovili ho za člena SNR v Dolnom Kubíne a neskôr v r. 1919 zvolili za člena Revolučného národného zhromaždenia v Prahe. Vážili si ho v meste i v celej krajine. To všetko pre jeho dielo a službu. Ňou si získal dôveru ľudí. Takých služobníkov potrebujeme v cirkvi aj v národe.

5. **Ich kosti neostanú v zemi egyptskej.** Osobnosti hľadajú vyšší rozmer bytia. Jozef nechce, aby po jeho smrti jeho kosti ostali v Egypte. On svoje bytie vníma očami viery. Jeho kosti majú byť uložené v Kanaáne – v zemi zaslúbenej. Tam má byť pripojený k svojmu ľudu, k tým, čo ho už predišli na večnosť. Bez rozmeru večnosti život človeka skĺzne do egyptského konzumu. Odnesením Jozefových kostí do zaslúbenej zeme chce jasne povedať: „Budúcnosť pre Boží ľud nie je Egypt, ale Kanaán.“ Rozmer nebeského Kanaánu vyjadril Hviezdoslav úžasnými slovami:

„Som atóm, iskra len, lež s jadrom trvalým. Zhasnem-li na zemi, nad ňou sa zapálím...“

Milí televízni diváci, bratia a sestry!

Príbeh biblického Jozefa i spomienka na P. O. Hviezdoslava nás v cirkvi aj v národe pozývajú k rozhodnutiu. Hľaďme vo svojom živote urobiť všetko tak, aby aj o nás mohli povedať: „Či by sme našli podobného muža...?“

Amen.

Mgr. Slavomír Sabol

biskup VD ECAV